

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.258.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16657 Pani Posłanki Katarzyny Osos z 22 kwietnia br., w sprawie praktycznych skutków stosowania art. 95 ust. 3a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 95 ust. 3a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego dziecko albo osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, lub osoba opuszczająca rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 5 i 6, zostały umieszczone w:

- domu pomocy społecznej;
- specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym;
- młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
- młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę;
- specjalnym ośrodku wychowawczym;
- hospicjum stacjonarnym;
- oddziale medycyny paliatywnej;
- areszcie śledczym;
- schronisku dla nieletnich;
- zakładzie karnym;
- zakładzie poprawczym;
- okręgowym ośrodku wychowawczym,

dyrektor tej placówki może, za zezwoleniem wojewody, przyjąć do niej kolejne dziecko pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce.

Art. 95 ust. 3a ww. ustawy przedstawia zamknięty katalog sytuacji, w których możliwe jest przyjęcie kolejnego dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej mimo osiągnięcia limitu przebywających w niej dzieci. Ograniczenie to ma zagwarantować ścisłą kontrolę liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych stanowiących instytucjonalną formę pieczy zastępczej, tak aby nie dopuścić do sytuacji niedających się pogodzić z ideami budowania możliwie kameralnych warunków do opieki i wychowania małoletnich, a także założeniami deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

Obecnie resort rodziny nie prowadzi analiz dotyczących możliwości rozszerzenia katalogu sytuacji umożliwiających czasowe przyjęcie kolejnego dziecka w miejsce dziecka faktycznie nieobecnego w placówce opiekuńczo-wychowawczej (np. z powodu długotrwałej hospitalizacji). Nie są również planowane działania legislacyjne zmierzające do wprowadzenia większej elastyczności w tym zakresie. Przywołany przykład hospitalizacji, najczęściej nie wiąże się z długotrwałym pobytem w placówce ochrony zdrowia. Stąd poszerzenie katalogu sytuacji, w którym chwilowo wolne miejsce można zapełnić, kierując do placówki kolejne dziecko nie niesie za sobą potencjału zwiększenia liczby miejsc w pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje pod warunkiem niemożności zapewnienia mu opieki i wychowania przez rodziców. Dziecku gwarantowane jest w tej sytuacji środowisko zastępcze, np. w placówce opiekuńczo-wychowawczej, która zapewnia mu bezpieczeństwo i stabilizację. W przypadku długotrwałego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej często jest ona jedynym miejscem, które dziecko zna i pamięta. Z tego względu, jeśli przez pewien czas nie przebywa ono w placówce (np. na skutek hospitalizacji), miejsce jest zabezpieczane na okoliczność jego powrotu. Przyjęcie na takie miejsce innego dziecka powodowałoby pozbawienie tego, które czasowo nie przebywa w placówce stałego środowiska z zapewnioną opieką, burząc jego poczucie bezpieczeństwa i stabilności. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej często mają za sobą trudne, niekiedy nawet traumatyczne doświadczenia. Nierzadko borykają się z zaburzeniami utrudniającymi nawiązywanie więzi. Piecza zastępcza ma im zapewnić stabilną przestrzeń wychowania i rozwoju. Uelastycznienie nadliczbowego przyjmowania dzieci do placówki w przypadku czasowej nieobecności jednego z jej wychowanków powodowałoby w wielu przypadkach brak możliwości ich powrotu oraz konieczność poszukiwania nowej formy pieczy zastępczej. To zaś łączyłoby się z negatywną dla małoletnich zmianą środowiska, opiekunów, rutyny, a niekiedy wywoływało u nich poczucie, czasem kolejnego, odrzucenia.

Umożliwianie umieszczania kolejnego dziecka na miejsce innego, czasowo nieprzebywającego w placówce jest niepożądane w sytuacji niezapewnienia mu innego miejsca pobytu i opieki. Podkreślić przy tym trzeba, że szpital pozostaje jedynie miejscem jego czasowej hospitalizacji, natomiast nie stanowi formy pieczy zastępczej, nie zapewnia długotrwałej opieki czy wychowania i nie stanowi alternatywy dla placówki opiekuńczo-wychowawczej. Brak analiz bądź działań legislacyjnych dotyczących uelastycznienia nadliczbowego przyjmowania dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych wynika z kierowania się dobrem dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Kierownictwo resortu rodziny ma przy tym świadomość trudności wynikających z niedoboru miejsc w pieczy zastępczej i dążąc do wzmocnienia systemu proceduje projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (UD354), pozostający obecnie na etapie uzgodnień i konsultacji publicznych. Nowelizacja skupia się m.in. na wzmocnieniu rodzinnych form pieczy zastępczej, wsparciu rodziców zastępczych i stworzeniu kandydatom do tej roli warunków sprzyjających jej podjęciu. Z przeprowadzonych badań i konsultacji oraz dotychczasowych doświadczeń wynika, że zapewnienie wieloaspektowego wsparcia rodzicom zastępczym pozwala na znalezienie potrzebującym dzieciom rodzinnego środowiska zastępczego. Konieczne są zatem zmiany zapewniające rodzinom zastępczym pełne bezpieczeństwo i stabilizację.

W projekcie nowelizacji proponuje się umożliwienie działania Pozarządowego Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, który po spełnieniu określonych w ustawie wymogów, będzie pozyskiwał, szkolił i prowadził rodziny zastępcze dla dzieci, którym powiatowe centra pomocy rodzinie nie są w stanie zapewnić miejsc w pieczy zastępczej. Umożliwi to organizacjom pozarządowym skuteczniejsze dbanie o dobrostan dzieci i rodzin zastępczych oraz wesprze te powiaty, które nie są w stanie zapewnić dzieciom miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/